ՀՀ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆ 2013 ԹՎԱԿԱՆԻ ԳՈՐԾՈՒՆԵՈՒԹՅԱՆ ՄԻՋՈՑԱՌՈՒՄՆԵՐԻ ԾՐԱԳՐԻ ԵՎ ԳԵՐԱԿԱ ԽՆԴԻՐՆԵՐԻ ԻՐԱԿԱՆԱՑՄԱՆ ԱՐԴՅՈՒՆՔՆԵՐԻ ՄԱՍԻՆ ՀՀ ԳՅՈՒՂԱՏՆՏԵՍՈՒԹՅԱՆ ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹՅԱՆ ՀԱՇՎԵՏՎՈՒԹՅՈՒՆԸ

2013 թվականին ՀՀ գյուղատնտեսության ոլորտում գրանցվել են դրական տեղաշարժեր: ՀՀ ազգային վիճակագրական ծառայության տվյալներով 2013 թվականի հունվար-նոյեմբեր ամիսներին գյուղատնտեսության համախառն արտադրանքի արժեքը կազմել է 857.4 մլրդ դրամ, որը գերազանցում է նախորդ տարվա նույն ժամանակահատվածի ցուցանիշը 6.1 %-ով:

Հաշվետու տարում դրական տեղաշարժեր են գրանցվել հողային ռեսուրսների, մասնավորապես վարելահողերի օգտագործման բնագավառում: Վարելահողերի նպատակային օգտագործման մակարդակը 2013 թվականին կազմել է 71 %, նախորդ տարվա 67.8 %-ի դիմաց:

2013 թվականին ագրարային ոլորտի իրավաօրենսդրական հիմքերի բարելավման նպատակով, նախարարության նախաձեռնությամբ, ՀՀ Ազգային Ժողովի կողմից ընդունվել է 4 ՀՀ օրենք, ՀՀ կառավարության 84 և ՀՀ վարչապետի 31 որոշում, 1 օրենքի նախագիծ ներկայացվել է ՀՀ կառավարություն:

Բուսաբուծություն: 2013 թվականին գյուղատնտեսական մշակաբույսերի ցանքատարածություններն ավելացել են 14.0 հազ. հա-ով՝ կազմելով 318.2 հազ. հա, նախորդ տարվա 304.2 հազ. հա-ի դիմաց: ՀՀ ազգային վիճակագրական ծառայության տվյալներով 2013 թվականի հունվար-նոյեմբեր ամիսներին բուսաբուծության համախառն արտադրանքը կազմել է 565.0 մլրդ դրամ, որը գերազանցում է նախորդ տարվա նույն ժամանակահատվածի ցուցանիշը 6.2 %-ով: Ըստ օպերատիվ տվյալների հացահատիկային և հատիկընդեղենային մշակաբույսերի արտադրության ծավալը կազմել է 547.1 հազ. տոննա, որը գերազանցում է նախորդ տարվա մակարդակը 19.9 %-ով, այդ թվում՝ ցորենի արտադրության ծավալը կազմել է 306.6 հազ. տոննա՝ գերազանցելով նախորդ տարվա մակարդակը 26.1 %-ով: Խոտի կուտակման ծավալներն ավելացել են 11.3 %-ով: Գրանցվել է գրեթե բոլոր (բացառությամբ խաղողի, որը հետևանք էր կարկտահարության պատճառած կորուստների) բուսաբուծական մթերքների համախառն արտադրանքի աճ:

2013 թվականին իրականացվել են մի շարք ծրագրեր՝ ուղղված հանրապետության գյուղատնտեսության հողային ռեսուրսների նպատակային օգտագործման մակարդակի բարձրացմանը, հացահատիկային տնտեսության զարգացմանն ու հացահատիկային մշակաբույսերի ինքնաբավության մակարդակի բարձրացմանը: Ծրագրերի իրականացումը հնարավորություն ստեղծեց 2013 թվականի բերքի համար աշնանացանի տարածքները հանրապետությունում հասցնել ավելի քան 100.7 հազ. հա-ի, նախորդ տարվա 95.8 հազ. հա-ի դիմաց:

Անասնապահություն: Անասնագլխաքանակի աճի միտումները նախադրյալ հանդիսացան անասնաբուծական հիմնական մթերքների արտադրության ծավալների ավելացման համար: ՀՀ ազգային վիճակագրական ծառայության տվյալներով 2013 թվականի հունվար-նոյեմբեր ամիսներին անասնապահության համախառն արտադրանքը կազմել է 292.4 մլրդ դրամ, որը գերազանցում է նախորդ տարվա նույն ժամանակահատվածի ցուցանիշը 6.1 %-ով: Ըստ օպերատիվ տվյալների, տարվա արդյունքներով մսի արտադրությունն ավելացել է 10.5, կաթինը՝ 5.9, ձվինը՝ 3.3 %-ով:

2013 թվականին հանրապետություն է ներկրվել է 479 գլուխ տոհմային երինջ և մատչելի պայմաններով տրամադրվել է անասնապահական տնտեսություններին:

Ձկնաբուծության ոլորտում շարունակվել են նախորդ տարվա ձեռքբերումները: 2013 թվականին հանրապետությունում արտադրվել է ավելի քան 11.0 հազ. տոննա ապրանքային ձուկ, որը նախորդ տարվա ցուցանիշը գերազանցում է շուրջ 2.7 հազար տոննայով կամ 30.0 %-ով: Ավելացել է նաև հանրապետությունից թարմ, պաղեցված, սառեցված և վերամշակված ձկնամթերքի արտահանման ծավալը՝ կազմելով գրեթե 2.2 հազար տոննա, ինչը 400 տոննայով գերազանցում է նախորդ տարվա ցուցանիշը:

Գյուղատնտեսական հումքի մթերում, իրացում: Հանրապետության պտուղբանջարեղեն վերամշակող ընկերությունների կողմից մթերվել է 56.8 հազ. տոննա պտուղբանջարեղեն, որից՝ 28.0 հազ. տոննա բանջարեղեն և 28.8 հազ. տոննա պտուղ, այդ թվում՝ 13.0 հազ. տոննա ծիրան: Ծիրանի մթերման ծավալը գերազանցել է նախորդ տարվա մակարդակը 47.5 %-ով: 2013 թվականին մթերվել է 167.2 հազ. տոննա խաղող, նախորդ տարվա 156.6 հազ. տոննայի դիմաց: 2013 թ. մթերված հումքի դիմաց վճարումները գրեթե ամբողջությամբ կատարվել են մինչև տարեվերջ: Հաշվետու տարում հանրապետությունից արտահանվել է 64.5 հազ. տոննա պտուղբանջարեղեն, խաղող և կարտոֆիլ, որից՝ 23.3 հազ.տոննա ծիրան, 24.0 հազ. տոննա կարտոֆիլ: Ընդհանուր առմամբ, ընթացիկ տարում արտահանված բուսաբուծական մթերքների ծավալները գերազանցում են 2012թ. մակարդակն 2.1 անգամ:

Գյուղատնտեսությունում կոոպերացիայի խթանում: Մշակվել է «Հայաստանի Հանրապետությունում գյուղատնտեսական կոոպերացիայի զարգացման հայեցակարգը», որով հստակեցվել են գյուղատնտեսությունում կոոպերացիայի խթանման քաղաքականության հիմնական ուղղությունները: Նախարարության խորհրդատվական համակարգի միջոցով աջակցություն է ցուցաբերվել գյուղատնտեսական գործունեություն իրականացնող կոոպերատիվների ձևավորմանը: «Համայնքների գյուղատնտեսական ռեսուրսների կառավարման և մրցունակության» վարկային ծրագրի շրջանակներում հանրապետության 6 մարզերում ստեղծվել են 67 արոտօգտագործողների սպառողական կոոպերատիվներ:

Գյուղատնտեսության ոլորտի մատչելի վարկավորում: Հաշվետու ժամանակահատվածում, հաստատված կարգին համապատասխան, գյուղատնտեսության ոլորտին տրամադրվել են մատչելի տոկոսադրույքով (14

%-ով) վարկեր, որոնց 4 տոկոսային կետը սուբսիդավորվել է, իսկ հանրապետության առավել կարիքավոր 225 համայնքների համար սուբսիդավորվել է վարկերի տոկոսադրույքի 6 տոկոսային կետը: 2011 թվականի ապրիլի սկզբից մինչև 2013 թվականի սեպտեմբերի 30-ն ընկած ժամանակահատվածը գյուղատնտեսությունում տնտեսավարողներին տրամադրվել է 49.4 մլրդ դրամի 57.9 հազ. միավոր վարկ: Ընդհանուր առմամբ, վարկերի տոկոսադրույքների սուբսիդավորման գումարը կազմել է 1.4 մլրդ դրամ:

Գյուղատնտեսությունում օգտագործվող ռեսուրսների մատչելիության բարձրացում: 2013թ. Շարունակվել են «Հողօգտագործողներին մատչելի գներով ազոտական պարարտանյութի և դիզելային վառելանյութի ձեռքբերման նպատակով պետական աջակցության>> ծրագրերը: 2013 թվականին ծրագրերի շրջանակում գարնան գյուղատնտեսական աշխատանքների համար համայնքներում հողօգտագործողներին է հատկացվել է 30.4 հազ. տոննա ազոտական պարարտանյութ՝ 1 պարկը 6.0 հազ. դրամով և 12.1 մլն լիտր դիզելային վառելանյութ՝ 1 լիտրը 350 դրամ արժեքով: Ծրագրերը, նույն պայմաններով, շարունակվել են նաև հաշվետու տարվա աշնանը: Հանրապետության մարզերին հատկացվել է 7.5 հազ. տոննա ազոտական պարարտանյութ և 3.3 մլն լիտր դիզելային վառելանյութ:

Գյուղատնտեսության տեխնիկական հագեցվածություն: Նախարարության կողմից կատարված ուսումնասիրությունների հիման վրա հստակեցվել է գյուղատնտեսական տեխնիկայի պահանջարկը, և Բելոռուսի Հանրապետության հետ բանակցությունների արդյունքում շուկայականից անհամեմատ ցածր գներով հանրապետություն է ներկրվել 120 միավոր ՄՏԶ-82.1 մակնիշի անիվավոր տրակտոր իրենց գյուղատնտեսական գործիքներով: Տեխնիկան կառավարության որոշմամբ իրացվել է ուղղակի վաճառքի և լիզինգի միջոցով: Նշվածից բացի, նախարարության համակարգմամբ գործող վարկային ծրագրի շրջանակներում 2012-2013թթ. հանրապետություն է ներկրվել և արտօգտագործողների սպառողական կոոպերատիվներին և գյուղատնտեսության աջակցության մարզային կենտրոններին է հատկացվել 367 միավոր տրակտոր և գյուղատնտեսական գործիքներ:

Գիտության, խորհրդատվության ոլորտներ: Նախարարության համակարգում գործող գիտական կազմակերպությունների հետազոտությունները հիմնականում իրականացվում են գյուղատնտեսական մշակաբույսերի սելեկցիայի, սերմնաբուծության, համաշխարհային հավաքածուներից և գյուղատնտեսական հետազոտությունների միջազգային կենտրոնների սելեկցիոն տնկարաններից ստացված սորտերի, հիբրիդների ու սելեկցիոն գծերի, ինչպես նաև ոչ ավանդական մշակաբույսերի փորձարկման ու սելեկցիոն նպատակներով օգտագործման, դրանց մշակության բնակլիմայական գոտիների ընդլայնման և այլ ուղղություններով: 2013 թվականի ընթացքում ԳԱՄԿ-երի կողմից կազմակերպվել և անցկացվել է 1039 սեմինար և 836 դաշտային ուսուցում, իրականացվել է 20970 խորհրդատվական միջոցառում, 172 փորձացուցադրական աշխատանք, եթեր է հեռարձակվել 87 ռադիոհեռուստահաղորդում: Տպագրվել և տարածվել է 445 անուն խորհրդատվական թերթիկ և գրքույկ՝ 111595 ընդհանուր տպաքանակով: Թողարկվել է 145 համար թերթ՝ 191900 ընդհանուր տպաքանակով:

Վարկային ծրագիր: Համայնքների գյուղատնտեսական ռեսուրսների կառավարման և մրցունակության ծրագիրն իրականացվում է հանրապետության 6 մարզի (Արագածոտն, Լոռի, Շիրակ, Տավուշ, Գեղարքունիք, Սյունիք) 55 համայնքում: Սակայն, տնտեսումների հաշվին, ծրագիրն իրականացվում է ևս 12 համայնքում: Մասնավորապես, ծրագրի շրջանակներում իրականացվել են հետևյալ աշխատանքները՝ 67 համայնքում հիմնադրվել են «Համայնքի արոտօգտագործողների միավորում» սպառողական կոոպերատիվներ, 47 համայնքում ավարտվել են արոտավայրերի ջրարբիացման համակարգերի շինարարական աշխատանքները (114 կմ ջրագիծ, 150 հատ խմոց), 48 համայնքի արոտօգտագործողների միավորում սպառողական կոոպերատիվներին տրամադրվել է 324 միավոր գյուղտեխնիկա, այդ թվում՝ 45 կոոպերատիվի տրամադրվել է 66 անիվավոր տրակտոր, մարզերի 55 համայնքի համար ավարտվել են կերհանդակների քարտեզագրման, գնահատման և կենդանիների հերթափոխ արածեցման սխեմաների մշակման աշխատանքները և այլն: Աշխատանքներ են տարվել նաև <<Գյուղատնտեսությանն աջակցող ծառայությունների հզորացում>> և <<Մրցակցային դրամաշնորհների ծրագիր>> բաղադրիչներով:

Ընդհանուր առմամբ, ՀՀ գյուղատնտեսության նախարարության 2013 թվականի գործունեությունը նպատակաուղղված է եղել ոլորտի գերակա ուղղություններին համապատասխան աշխատանքների իրականացմանը, ընթացիկ հիմնախնդիրների լուծմանը: